

GİRİŞİMCİLİK VE YENİLİK: TÜRKİYE’DE YAYINLANAN LİSANSÜSTÜ TEZLERİ ÜZERİNE BİR İNCELEME¹

Geliş Tarihi (ReceivedDate) 22.06.2018
Kabul Tarihi (Accepted Date) 17.09.2018

Mübeyyen TEPE KÜÇÜKOĞLU²
Şayan BERBER³

Özet

Girişimcilik ve yenilik kavramları, işletme yazınında son yıllarda üzerinde sıklıkla çalışılan konular olarak dikkat çekmektedir. Girişimciliği bireysel düzeyde ele alan çalışmalar yanında, analiz düzeyi olarak örgüt bütününe ele alan çalışma sayısı da artmaktadır. Alan yazında girişimciliğin üç temel unsuru olarak; risk almak, proaktif davranmak ve yenilik yapmak sayıldığından, yenilik kavramı girişimcilik ile bütünleşik bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu çalışma, girişimcilik ve yenilik alanlarında Türkiye’deki çeşitli üniversitelerde yürütülen lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemiyle inceleyerek, girişimcilik alanının yıllar içerisindeki gelişimine ışık tutmayı amaçlamaktadır. Bu kapsamda, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Ulusal Tez Merkezi’nde yayınlanan lisansüstü tezlerden dizin taraması yapılarak ulaşılan 29 adet tez, Nvivo 11 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Yapılan analiz ile lisansüstü tezler; yıl, üniversite, tez türü, tez dili, araştırma yöntemi, analiz tekniği ve odaklanılan konular bakımından sınıflandırılmıştır. Bu araştırmanın, girişimcilik ve yenilik alanlarında yapılan çalışmalarda ülkemizdeki mevcut durumu tespit ederek, gelecekteki araştırmacılara yol göstermesi açısından fayda sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, yenilik, işletme yönetimi, lisansüstü tezler

ENTREPRENEURSHIP AND INNOVATION: AN INVESTIGATION ON THE GRADUATE THESIS PUBLISHED IN TURKEY

Abstract

Concepts of entrepreneurship and innovation are the most frequently studied topics in business literature in recent years. Beside the studies that address entrepreneurship on an individual level, the number of studies dealing with the whole organization as an analysis level is also increasing. Because of the three main elements of entrepreneurship in the literature are to take risk, to act proactively and to innovate, the concept of innovation emerges as a concept integrated with entrepreneurship.

This study, examining post-graduate theses conducted various universities in Turkey on entrepreneurship and innovation concepts through content analysis method, aims to shed light on the years of development in the field. In this context, 29 dissertations were reached by conducting search from the post-graduate theses published in the National Dissertation Center of the Council of Higher Education were analyzed using the Nvivo 11 program. With the conducted analyses, post-graduate theses classified according to; year, university, type of thesis, language, research method, research technic and focused subjects. It is thought that this research will be useful in terms of showing the way to future researchers by determining the current situation in the studies carried out in the field of entrepreneurship.

Keywords: Entrepreneurship, innovation, business administration, postgraduate theses

1. GİRİŞ

Her ne kadar girişimcilik tarihi yazınında mutlak bir fikir birliği mevcut değilse de, ilk defa Richard Cantillon’un 1732 yılında yazdığı eserde “girişimci” ve “girişimcilik” kavramlarından bahsettiği iddiası, yazında geniş ölçüde kabul görmüştür (Matlay, 2005). Jean Baptiste Say ise, Cantillon’un tanımına “üretim faktörlerini bir araya getirme” parçasını da ekleyerek, tanımı genişletmiştir (Stevenson ve Harillo, 1990). Pratiği daha da öncelere uzanan girişimciliğin kavramsallaştırılmasının ilk defa yapıldığı 1732’den bu yana, alandaki kuramcılar girişimciliğe farklı yaklaşımlar geliştirme çabası içinde olmuşlardır. İki ana yaklaşımdan ilki, bireyleri yeni işletme

¹ Bu çalışma, 26-28 Nisan 2018 tarihleri arasında, İzmir- Çeşme’de düzenlenen 17. Uluslararası Katılımlı İşletmecilik Kongresi’nde sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

² Dr. Öğretim Üyesi, Trakya Üniversitesi Keşan Yusuf Çapraz Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Uluslararası Ticaret Bölümü, mtepekucukoglu@trakya.edu.tr

³ Öğretim Görevlisi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi Meslek Yüksekokulu, Dış Ticaret Programı, shayan.berber@yeniuyuzil.edu.tr

kurmaya yönelten süreçlere odaklanırken; diğeri ise, girişimciliği “yenilikçi işletme” ile ilişkilendirmektedir (Eryılmaz, 2015). Yenilik temelli girişimcilik bakış açısının en önemli isimlerinden Joseph Alois Schumpeter’e göre; girişimci davranışın ana özelliği “yeniliktir”. Bir kişi, ancak bazı alanlarda yenilik yaptığı takdirde girişimci olarak nitelendirilebilecektir (Carland, Hoy, Boulton ve Carland, 1984; Stevenson vd., 1990).

Yeniliğin en eski tanımlarından biri Schumpeter tarafından 1939 yılında yapılmıştır. Bu tanıma göre “yenilik”; sadece bir buluş veya gelişme değil, teknik veya organizasyonel bir yeniliğin uygulanmasıdır. Yaratıcı bir girişimci, mevcut süreçlerinden yeni faaliyetler ortaya koymanın arayışı içerisinde. Bunlar teknik, organizasyonel, kurumsal ve sosyal yenilikler şeklinde olabilmektedir (Larsen, 2005). OECD’nin yayımlanmış olduğu Oslo Kılavuzu’nda “yenilik”, işletme içi uygulamalarda, işyeri organizasyonunda veya dış ilişkilerde yeni veya önemli derecede iyileştirilmiş bir ürün (mal veya hizmet) veya süreç, yeni bir pazarlama yöntemi ya da yeni bir organizasyonel yöntemin gerçekleştirilmesi şeklinde tanımlanmıştır (OECD & Eurostat, 2005). Herhangi bir sektörde, bir işletme için yeni olan fikir veya davranışın ortaya çıkarılması, geliştirilmesi ve adaptasyonu, bir ürün veya sürecin ilk defa başarılı bir şekilde uygulanmasıdır (Cumming, 1998; Damanpour, 1996; Larsen, 2005).

Dünyada ve ülkemizde girişimciliğe verilen önemin ve desteğin artmasıyla birlikte, “girişimcilik” kavramı son yıllarda hem yerli hem de yabancı yazında adından sıklıkla bahsedilen bir kavram haline gelmiştir. Diğer taraftan “yenilik” kavramı da işletmelerde ürün yeniliği, süreç yeniliği, organizasyonel yenilik ve pazarlama yeniliği şeklinde karşımıza çıkmakta; rekabet avantajı ve işletme performansını arttıran bir unsur olarak görülmektedir. Bu nedenle akademik çalışmalarda, hazırlanan bildiri ve makalelerde, yüksek lisans ve doktora tezlerinde farklı yönleriyle incelenen “girişimcilik” ve “yenilik” kavramları, düzenlenen kongrelerde de ana tema olarak öne çıkmaktadır. Konunun öneminden yola çıkılarak, “girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarını birlikte ele alan lisansüstü tezlerin içerik analizi yöntemiyle incelenmesi, bu çalışmanın odak noktasını oluşturmaktadır.

Ülkemizde yayınlanan lisansüstü tezleri birçok araştırmada içerik analizine tabi tutulmuştur. İnsan kaynakları (Benligiray, 2009), örgütsel davranış (Duygulu ve Sezgin, 2014; Koyuncu, 2015), entelektüel sermaye (Baş, Mısırdalı Yangil ve Aygün, 2014), girişimcilik (Karadal, Duman ve Saygın, 2017), kurumsal girişimcilik (Erdem, 2017), yenilikçilik (Çelik, 2016) alanlarında içerik analizi çalışmaları yürütülmüştür.

Karadal ve arkadaşları (2017); “girişimcilik” ile ilgili 1988-2015 yılları arasında Türkiye’de yapılan lisansüstü tezleri, istatistiki olarak ve içerik analizi ile incelemişlerdir. Tez adında “girişimcilik” kelimesi geçen toplam 199 teze ulaşarak, istatistiki analiz ile erişime açık tez sayıları, yıllara göre dağılımı, üniversiteler bazında dağılımı, kullanılan metodoloji açısından tezleri değerlendirmişlerdir. Ayrıca tezlerdeki örneklem sayılarını incelemiş ve ilişkilendirildiği alanlara göre dağılımını analiz etmişlerdir. Son olarak da lisansüstü çalışmaların başlıkları ve özetlerinden elde edilen kelime analizine yer vermişlerdir.

2000-2015 yılları arasında Türkiye’deki “yenilikçilik” konusunda yapılan doktora tezlerinin genel profilini değerlendirmeyi amaçlayan Çelik (2016); Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi’nde erişime açık olan 100 doktora tezini; özgün dil, yıl, üniversite, enstitü, anabilim dalı, konu, uygulama alanı ve yöntem açısından içerik analizi yöntemi ile incelemiştir.

Benligiray (2009) ise, 1983-2008 yılları arasında “insan kaynakları yönetimi” alanında yapılan lisansüstü tezlerini; yılı, yapıldığı üniversite, enstitü, anabilim dalı, özgün dili, ilgili oldukları konu ve uygulama alanlarına göre içerik analizi yardımıyla sınıflandırmıştır.

Türkiye’de “örgütsel davranış” alanında yapılmış doktora tezlerini inceleyen Duygulu ve Sezgin (2014); yine YÖK Ulusal Tez Merkezi arşivinden ilgili tezlere ulaşarak yıl, üniversite ve kullanılan değişkenler temelinde tezleri analiz etmişlerdir.

Türkiye’de “entelektüel sermaye” alanında yazılmış 2002-2012 yıllarını kapsayan lisansüstü tez çalışmalarını içerik analizi yöntemiyle inceleyen Baş ve arkadaşları (2014); tezlerin türü, ana konuları, alt konuları, yılı, üniversite, anabilim dalı, enstitü, danışman ve yazım dili bakımından dağılımlarını belirlemişlerdir.

Erdem (2017) ise, 2009-2016 yılları arasında “kurumsal girişimcilik” alanındaki lisansüstü 11 tezi içerik analizi yöntemiyle inceleyerek; kullanılan yöntem, anahtar kelime, yabancı kaynak oranı, kelime sayısı ve metin içerisinde geçen “kurumsal girişimcilik” kelime sayısı açısından analiz etmiştir.

“Girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarını birlikte ele alan lisansüstü tezleri içerik analizi yöntemi ile inceleyen daha önce yapılmış bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. Bu nedenle çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. İzleyen bölümlerde, araştırmanın yöntemi ve elde edilen bulgulardan bahsedilmekte, sonuç ve öneriler kısmıyla çalışma tamamlanmaktadır.

2. YÖNTEM

Lisansüstü tez çalışmaları, bilimsel bilgi birikiminin sağlanmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Alan yazına hem teorik hem de uygulamaya yönelik katkı sağlayarak, üniversitelerin birer bilim fabrikası olma özelliklerinin sürdürülmesini sağlamaktadır (Baş, Mısırdalı Yangil, & Aygün, 2014). Bu bakış açısıyla yola çıkılarak, çalışma kapsamında “girişimcilik” ve “yenilik” alanlarına odaklanan lisansüstü tezler incelenmiştir. Türkiye’deki çeşitli üniversitelerde yürütülmüş olan yüksek lisans ve doktora tezlerine Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı (YÖK) Ulusal Tez Merkezi web sayfasından ulaşılmıştır. Yapılan gelişmiş arama sonucunda “girişimcilik” ve “yenilik” kelimeleri tez dizinlerinde taranmış, herhangi bir yıl ve dil sınırlamasına gidilmemiştir. “Yenilik” ve “inovasyon” kelimeleri zaman zaman birbirinin yerine kullanıldığı için, aramaya salt “yenilik” kelimesi değil “inovasyon” kelimesini kullanan tezler de dahil edilmiştir. Belirtilen özellikleri taşıyan toplam 29 adet lisansüstü teze ulaşılmıştır. Araştırma kapsamında yapılan içerik analizinde, Nvivo 11 programından yararlanılmıştır. Veri analizinde kullanılan bir yazılım olan Nvivo programı ile verilerin organize edilmesi, analiz edilmesi ve özetlenmesi sağlanmıştır.

Lisansüstü tezler; ait oldukları üniversite, yayın yılı, tez türü, dili, kullanılan yöntem, kullanılan analiz tekniği kriterleri esas alınarak sınıflandırılmış ve karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Sonraki aşamada, tezlerin başlıklarından oluşan kelime analizi gerçekleştirilmiş, Nvivo 11 programı yardımıyla bir kelime bulutu oluşturulmuştur. Ayrıca araştırmaya dahil edilen lisansüstü tezlerde kullanılan anahtar kelimelerin dökümü yapılmış, öncelikle “girişimcilik” ve “yenilik” ile ilgili kavramların frekans dağılımlarına bakılmış, daha sonra her bir anahtar kelime için bir kod oluşturulmuştur. Her bir kod ait olduğu tezde yer alan diğer anahtar kelimeler, başlık, özet ve içerik ile tekrar değerlendirilerek, ilgili olduğu bağlama göre başka kodların altına taşınmış ya da kendisi bir ana kod haline getirilerek altına başka kodlar bağlanmıştır. Nihai olarak tüm kodlar oluşturulan “girişimcilik” ve “yenilik” başlıklı ana temalar altında birleştirilmiştir. Bu sayede, “girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarının bir arada yer aldığı lisansüstü tezlerinin, bu iki ana konunun hangi alt konularında çalışıldığının tespit edilmesi amaçlanmıştır.

3. BULGULAR

“Girişimcilik” ve “yenilik” kavramları son yıllarda üzerinde yoğun olarak çalışılan kavramlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu nedenle bu iki kavram son yıllarda hazırlanan doktora ve yüksek lisans tezlerine de konu olmaktadır.

Bu çalışma kapsamında, Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi veri tabanından yararlanılarak, “girişimcilik”, “yenilik” ve benzer kavramları içeren çalışmalar incelenmiştir. Öncelikle “girişimci”, “girişimcilik”, “yenilik”, “yenilikçilik”, “inovasyon” kelimeleri için ayrı ayrı tez dizinleri taranmıştır. Tarama sonucunda; sayısal olarak tezlerin ne kadarının yüksek lisans tezi/doktora tezi olduğu, tezlerin kaçının izinli durumda olduğu ve hangi yıllar arasında tezlerin var olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen özet bilgiler aşağıda Tablo 1’de yer almaktadır.

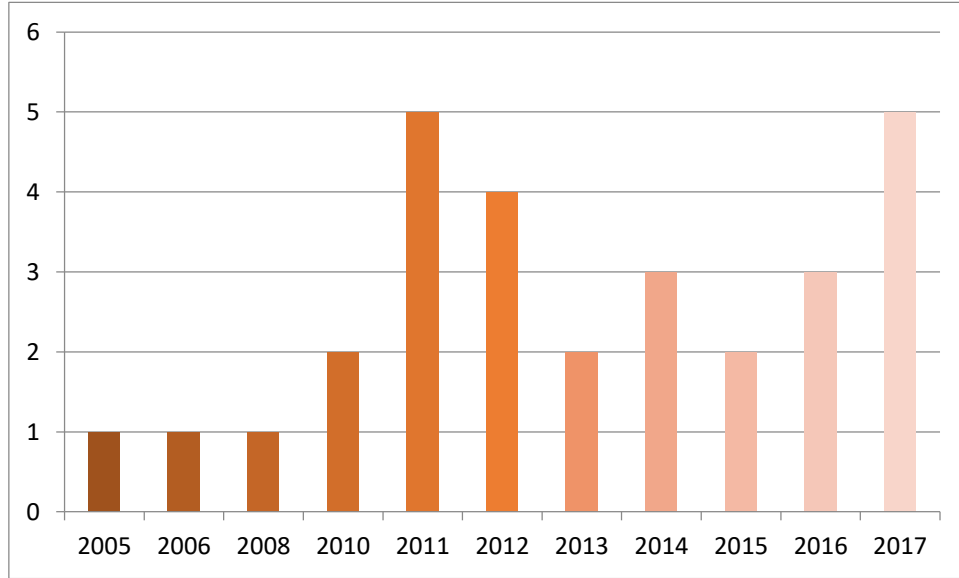
Tablo: 1. Girişimcilik, Yenilik ve Benzer Kavramları İçeren Lisansüstü Tezlerle İlgili Sayısal Bilgiler ve Yayınlanma Yılları

	Toplam Tez Sayısı	İzinli Tez Sayısı	Yüksek Lisans Tezi Sayısı	Doktora Tezi Sayısı	Tezlerin Yayınlanma Yılları
Girişimci	36	25	29	7	1989-2017
Girişimcilik	285	210	198	87	1990-2017
Yenilik	880	658	644	236	1985-2018
Yenilikçilik	92	42	62	30	2004-2017
İnovasyon	6	3	2	4	2015-2017
Girişimcilik ve Yenilik	29	23	21	8	2005-2017

Tezler incelendiğinde; “girişimcilik” ve “yenilik” kelimelerini içeren toplam 29 adet tez olduğu tespit edilmiştir. Bu tezlerden 23’ü, içeriğine erişilebilen izinli tezlerden oluşmaktadır. 23 adet tezin 19’u işletme alanındadır. 4 tanesi ise diğer alanlarda (Ekonomi, Endüstri Ürünleri Tasarımı, Sağlık Kurumları Yönetimi, Kamu Yönetimi) yazılmıştır. Tezler; ait olduğu üniversite, yayın yılı, tez türü, yazıldığı dil, kullanılan yöntem, analiz tekniği ve tez özetinde yer alan anahtar kelimeler üzerinden, Nvivo 11 programı kullanılarak analiz edilmiştir.

İlk olarak tezlerin yayın yılları incelenmiş, Şekil-1’de görülen grafik oluşturulmuştur.

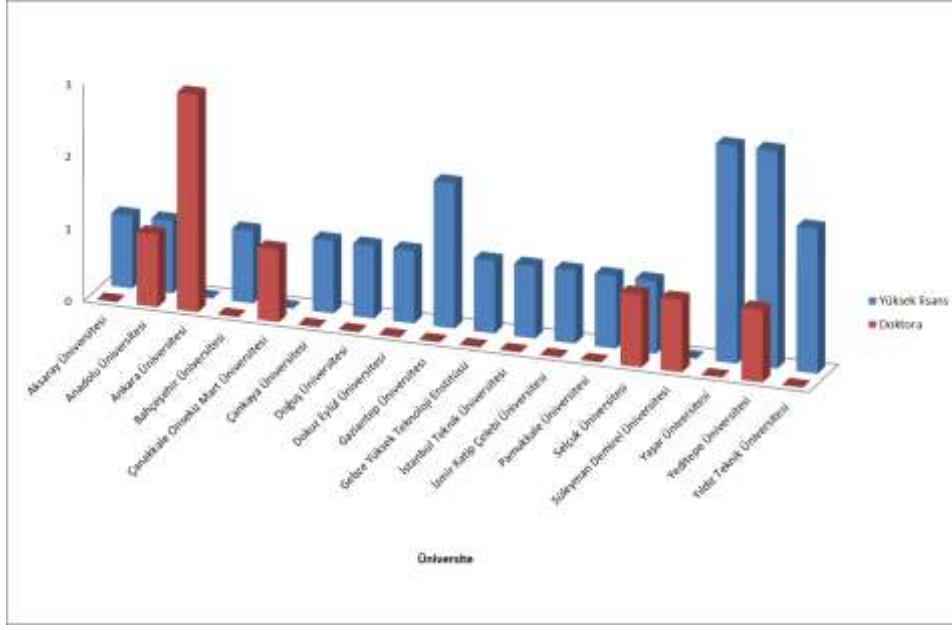
Şekil: 1. Girişimcilik ve Yenilik Konulu Tezlerin Yayın Yıllarına Göre Dağılımı

“Girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarını bir arada ele alan 29 adet tez incelendiğinde; bu tezlerin 2005 ile 2017 yılları arasında yer aldıkları görülmektedir. Özellikle 2010 yılından itibaren yayınlanan lisansüstü tez sayılarında artış olduğu dikkat çekmektedir. 2011 yılı 5 adet tez ile 2012 ve 2017 yılları ise 4’er adet tez ile bu alandaki en verimli yıllar olmuştur. 2014 ve 2016 yıllarında 3’er adet tez, 2010, 2013 ve 2015 yıllarında 2’şer adet tez, 2005, 2006 ve 2008 yıllarında ise 1’er adet tez yayınlanmıştır.

İkinci olarak tezlerin yayınlanmış oldukları üniversiteler ile tez türlerine göre dağılımları incelenmiştir. Elde edilen grafik, Şekil-2’de yer almaktadır.

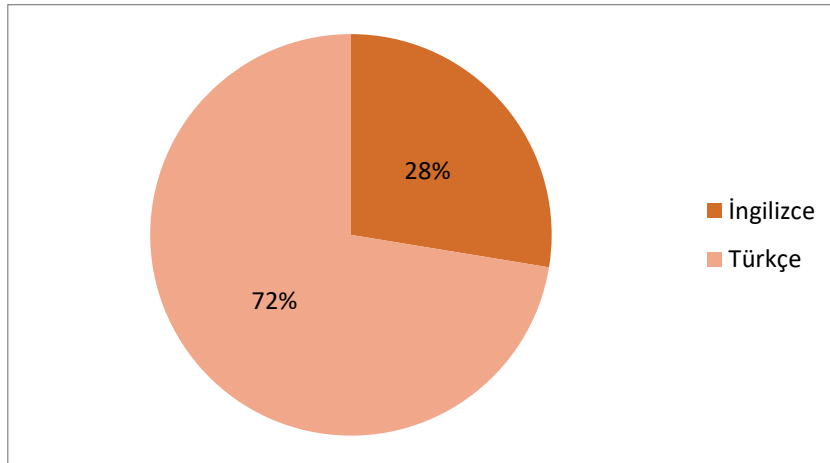
Şekil: 2. Girişimcilik ve Yenilik Konulu Tezlerin Üniversitelere ve Tez Türlerine Göre Dağılımı

Üniversitelere bakıldığında; Yeditepe Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi'nde ağırlıklı olarak "girişimcilik" ve "yenilik" kavramlarının birlikte çalışıldığı görülmektedir. Tez türlerine göre ise; toplam 18 üniversitede yayınlanmış olan 29 lisansüstü tezin; 21'inin yüksek lisans (%72,41) ve 8'inin (%27,59) doktora tezi olduğu dikkat çekmektedir.

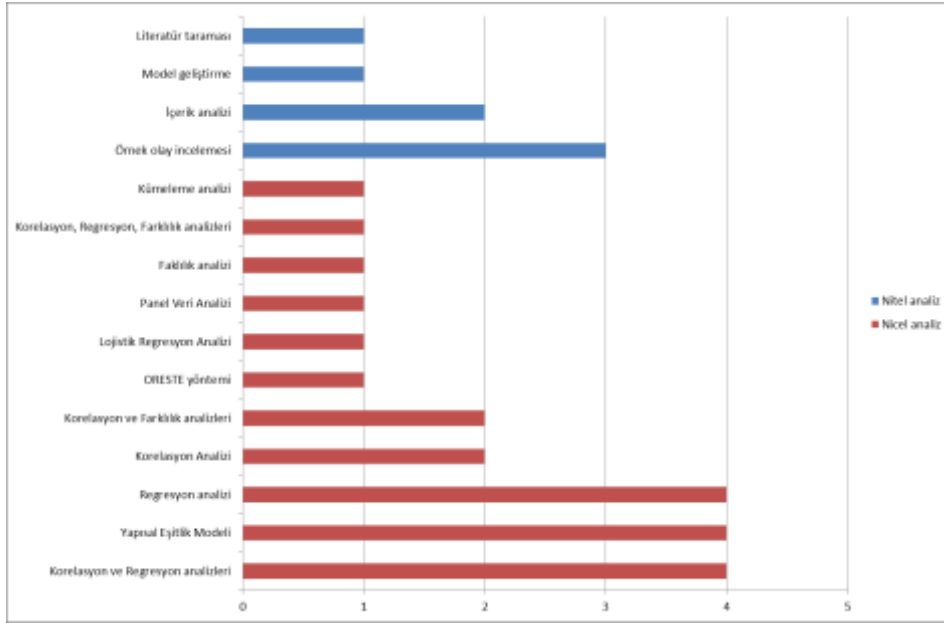
Bir sonraki aşamada tezlerin yazım dili incelenmiştir. Tezlerin yazım diline bakıldığında; 21'inin (%72,41) Türkçe, 8'inin (%27,59) ise İngilizce dilinde hazırlandığı Şekil-3'te görülmektedir.

Şekil: 3. Girişimcilik ve Yenilik Konulu Tezlerin Yazım Diline Göre Dağılımı

Sonraki aşamada tezler, Şekil-4 'te görüldüğü gibi, kullanılan araştırma yöntemi ve ilgili yöntemin analiz tekniği açısından incelenmiştir.

Şekil: 4. Lisansüstü Tezlerde Kullanılan Analiz Yöntemleri

“Girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarının bir arada ele alındığı lisansüstü tezlerde kullanılan araştırma yöntemlerine bakıldığında, daha çok nicel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Araştırma kapsamındaki 29 adet lisansüstü tezdten; 22 tanesinde nicel, 7 tanesinde ise nitel araştırma yöntemlerinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Kullanılan analiz tekniği olarak ise, regresyon analizi, yapısal eşitlik modeli, korelasyon analizi, panel veri analizi, ORESTE analizi, farklılık analizi (t-testi ve anova) ve kümeleme analizi uygulandığı görülmektedir. Kullanılan nitel analiz teknikleri arasında; içerik analizi, model geliştirme, örnek olay incelemesi ve literatür taraması yer almaktadır.

Tez başlığı, tez içeriği ile ilgili kavram ve uygulama alanını en kısa ve çarpıcı şekilde ifade eden kısımdır. Bu nedenle, “girişimcilik” ve “yenilik” kavramları ile birlikte hangi olguların ele alındığını tespit etmek amacıyla, Nvivo 11 programı yardımıyla tez başlıklarından oluşan bir kelime bulutu hazırlanmıştır. Oluşturulan kelime bulutu Şekil- 5’te yer almaktadır. Beklendiği gibi tez başlıklarında en çok yer verilen kelimeler; “girişimcilik”, entrepreneurship”, “yenilik”, “innovation”, “firma”, “araştırma”, “performans” kelimeleridir.

Şekil: 5. Lisansüstü Tezlerin Başlıklarından Oluşan Kelime Bulutu

Yüksek lisans ve doktora tezlerinin anahtar sözcükleri incelenerek, “girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarının ilişkilendirildiği alt kavramların frekans dağılımına bakılmıştır. Tablo-2’de bu dağılım yer almaktadır.

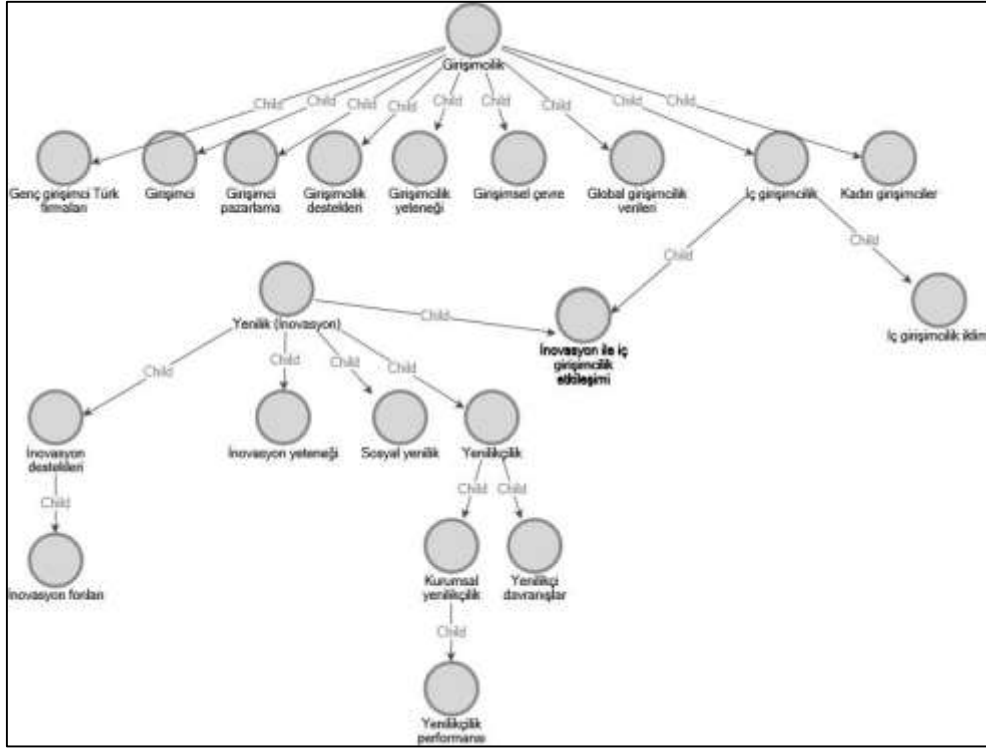
Tablo: 2. Tezlerin anahtar sözcüklerinde yer alan girişimcilik ve yenilik ile ilgili kavramların frekans dağılımı

Girişimcilik ile ilgili kavramlar	Frekans	Yenilik ile ilgili kavramlar	Frekans
Girişimcilik	15	Yenilik	10
İç girişimcilik (şirket içi girişimcilik)	6	İnovasyon	11
Girişimciler	5	Yenilikçi	2
Girişimci	1	Yenilikçi davranış	2
Girişim	1	Yenilikçilik	2
Girişimcilik uygulamaları	1	Yenilikçilik performansı	1
Girişimci pazarlama	1	Yenilik performansı	1
İç girişimcilik iklimi	1	Sosyal yenilik	1
Girişimsel çevre	1	Kurumsal yenilikçilik	1
Girişimcilik yönelimi	1	İnovasyon stratejileri	1
Örgütsel girişimcilik	1	İnovasyon ile içi girişimcilik etkileşimi	1
Girişimcilik yeteneği	1	İnovasyon destekleri	1
Girişimcilik destekleri	1	İnovasyon fonları	1
Girişimsel pazarlama	1	Örgütsel İnovasyon	1
Kadın girişimciliği	1	İnovasyon yeteneği	1
Yeni girişim (start up)	1	İnovasyon- Girişimcilik İlişkisi	1
Genç girişimci Türk firmaları	1	AB inovasyon stratejileri	1
Küresel girişimcilik izleme verisi	1		
Girişimci ve yenilikçi üniversite endeksi	1		

Tekrarlanma sayılarına bakıldığında, “girişimcilik” kavramı en yüksek tekrarlanma sayısına sahip olup, 15 tezde yer almaktadır. Girişimcilik kavramını 11 tekrarlanma sayısı ile “inovasyon” ve 10 tekrarlanma sayısı ile “yenilik” kavramları takip etmektedir. “Girişimcilik” ile ilgili olarak; “iç girişimcilik” (6) ve “girişimciler” (5) kavramları birden fazla tezde yer alarak, üzerinde sıklıkla çalışılan kavramlar olmuştur. “Yenilik” ile ilgili olarak ise, “yenilikçi”, “yenilikçi davranış”, “yenilikçilik” kavramlarının 2’şer defa tekrarlandığı görülmektedir.

Yöntem bölümünde anlatıldığı biçimde iki araştırmacı tarafından tezlerde yer alan anahtar kelimeler üzerinden Nvivo 11 programı kullanılarak kodlamalar yapılmış ve ana temalar altında alt temalar oluşturmak suretiyle bir proje haritasına ulaşılmıştır. Anahtar kelimelerle hazırlanan kod kitabı sonrasında kodların ilişkilendirildiği ana ve alt temaların harita gösterimi aşağıda yer alan Şekil-6.’daki gibidir.

Şekil: 6. .Lisansüstü tezlerde yer alan anahtar kelimelerin dağılımı

Tezler de geçen anahtar kelimeler, “girişimcilik” ve “yenilik” alanlarında yayınlanan yüksek lisans ve doktora tezlerinin bu iki ana konunun hangi alanlarının ağırlıklı olarak çalışıldığını ortaya koymaktadır. Bu doğrultuda anahtar kelimelerden oluşan ana ve alt temaların oluşturduğu yapı incelendiğinde, aşağıdaki sonuçlar göze çarpmaktadır:

1. Girişimcilik alanında, “iç girişimcilik” kavramının öne çıktığı dikkat çekmektedir. İç girişimcilik iklimi ve inovasyon ile iç girişimcilik etkileşimi konularının incelendiği görülmektedir. Özellikle Tablo-2.’de iç girişimcilik kavramının frekansına bakıldığında, şirket içi girişimcilik kavramı ile birlikte toplam 6 tezde çalışıldığı belirlenmiştir.
2. Girişimcilikle ilgili olarak, genç girişimci Türk firmaları, girişimcilik destekleri, global girişimcilik verileri, girişimsel çevre, girişimci pazarlama gibi kavramların çalışıldığı, bu sayede ulus ötesi girişimcilik ve bu alandaki maddi desteklerin de tezlerde incelenen konular arasında olduğu görülmektedir.
3. Girişimci kavramı, girişimcilik yeteneği ve kadın girişimciler de yine girişimcinin kişisel özellikleri bağlamında tezlerde yer alan kavramlardan olmuştur.
4. Yenilik ile ilgili anahtar sözcüklere bakıldığında, yenilikçilik kavramı öne çıkmaktadır. Yenilikçilik kapsamında incelenen konular arasında; kurumsal yenilikçilik, yenilikçilik performansı ve yenilikçi davranışlar yer almaktadır.
5. Yenilik alanında işletmelerin aldıkları maddi destekler ise inovasyon destekleri ve inovasyon fonları altında incelenmiştir.
6. Yenilik alanında yer alan diğer kavramlar; inovasyon yeteneği, sosyal yenilik ve inovasyon ile iç girişimcilik etkileşimi olarak sıralanabilir.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi web sayfasındaki “girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarının tez dizinlerinde birlikte yer aldığı 29 adet tezin içerik analizi yöntemi kullanılarak incelendiği bu çalışmada, bilimsel bilgi birikiminin sağlanmasında önemli rol üstlenen lisansüstü tezler vasıtasıyla girişimcilik ve yenilik alanlarının Türkiye’deki mevcut durumu tespit edilmeye çalışılmıştır. Lisansüstü tezler; yayın yılları, üniversiteleri, tez türleri, yazım dilleri, kullanılan araştırma yöntemleri, analiz teknikleri ve tez özetlerinde yer alan anahtar kelimeler üzerinden değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme sonucunda, aşağıdaki temel bulgulara ulaşılmış ve takiben bazı önerilere yer verilmiştir.

“Girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarının lisansüstü tezlerde en sık bir arada çalışıldığı yıllar, 2011 (5 tez), 2012 (4 tez) ve 2017 (4 tez) olmuştur. En çok Yeditepe Üniversitesi, Yaşar Üniversitesi ve Ankara Üniversite’inde hazırlanan lisansüstü tezlerde “girişimcilik” ve “yenilik” kavramlarının birlikte çalışıldığı tespit edilmiştir. Bu sonuçtan yola çıkarak, iki kavramın birlikte ele alındığı lisansüstü tezlerin vakıf üniversitelerinde ve büyük şehirlerde yerleşik üniversitelerde ağırlık kazandığı söylenebilir. Girişimcilik ve yeniliğin etkilerinin büyük şehirlerde daha güçlü olarak hissedilmesinin, bu durumun en önemli nedeni olduğu düşünülmektedir.

Girişimcilik ve yenilik kavramlarının bir arada çalışıldığı 29 adet lisansüstü tezin, 18 ayrı üniversitede hazırlandığı ve tez türü bakımından ağırlıklı olarak yüksek lisans tezlerinden oluştuğu görülmüştür. 29 adet tezin 21 tanesi yüksek lisans (%72) ve 8 tanesi (%28) doktora tezidir. Doktora tezlerinin bilime yenilik katma misyonu nedeniyle, konuya odaklanan doktora tezlerinin sayıca artmasının girişimcilik ekosisteminin gelişimine pozitif yönde etki edeceği öngörülmektedir.

Lisansüstü tezlerin yazım dili ağırlıklı olarak Türkçe’dir. 29 adet tezen 21’i (%72) Türkçe, 8’i (28) ise İngilizce dilinde hazırlanmıştır.

Lisansüstü tezlerde araştırma yöntemi olarak sıklıkla nicel araştırma yöntemlerine başvurulmuştur. Araştırma kapsamındaki tezlerin, 7’si (%24) nitel; 22’si (%76) ise nicel araştırma yöntemlerini kullanmıştır. Bu durum işletme yönetimi alanındaki mevcut durumun bir yansıması olarak görülmektedir. Alanda yapılan akademik çalışmalarda nicel araştırma yöntemlerinin kullanımı, araştırmacılar tarafından daha meşakkatli bulunan nitel araştırma yöntemlerine tercih edilmektedir. Ancak nitel araştırmaların doğası gereği belli bir olguyu derinlemesine inceleme imkanı tanınması nedeniyle, bu tip araştırmaların sayıca artışının bilimsel gelişmeye ivme kazandıracağı düşünülmektedir.

Analiz tekniği olarak; nicel yöntemlerden en çok korelasyon ve regresyon analizleri ile yapısal eşitlik modelinin kullanıldığı görülmüştür. Nitel yöntemlerden ise en çok örnek olay inceleme tekniğinin kullanıldığı tespit edilmiştir. Farklı yöntemlerin girişimcilik ve yenilik alanındaki çalışmalarda kullanılması faydalı görülmekte ve önerilmektedir.

Araştırmanın girişimcilik ve yenilik kavramlarının tez dizinlerinde birlikte yer aldığı ve sadece Türkiye’de yapılmış lisansüstü tezleri kapsamına alması, bu çalışmanın kısıtını oluşturmaktadır. Verilerin zaman içerisinde sisteme yeni yüklenecek tezlerle değişiklik gösterecek olması, bulguların farklılaşması sonucuna yol açacağından diğer bir kısıtı teşkil etmektedir.

Girişimcilik kültürünün artmasının, “girişimcilik” ve “yenilik” ile ilgili bilimsel çalışmaların artışı ile doğru orantılı olduğu düşünülmektedir. Lisansüstü tezlerin bilimsel üretkenliğin önemli bir parçası olma vasfı, “girişimcilik” ve “yenilik” alanlarına odaklanan lisansüstü tezlerin özellikle de bilime bir yenilik katma temel gayesi ile yola çıkan doktora tezlerinin sayıca artması, girişimcilik kültürünün yaygınlaşması ve girişimcilik ekosisteminin gelişimi için katkı sağlayacaktır.

5. EK-1: ÇALIŞMADA İNCELENEN LİSANSÜSTÜ TEZLER

1. Erler, Sevgi, “İnovasyon Stratejilerinin İşletmelerin Girişimcilik Uygulamalarına Etkileri:İlaç Sanayinde Fason Üretim Yapan Bir İşletme Örneği” (Doğuş Üniversitesi, 2017)
2. Şekerdil, Reşat, “İç Girişimcilik Eğilimlerinin Sosyal İnovasyon Üzerine Etkisi: İzmir İlinde Özel Banka Çalışanlarına Yönelik Bir Araştırma” (İzmir Katip Çelebi Üniversitesi, 2017)
3. Filiz, Berat, “Sağlık Alanında İnovasyon Ve Girişimcilik: Merkezi Hastane Randevu Sistemi Örneği” (Bahçeşehir Üniversitesi, 2017)
4. Yıldız, Ertuğrul, “Çok Kriterli Karar Verme Problemlerinde İkili Üstünlük Algoritmaları: Girişimci Ve Yenilikçi Üniversite Endeksiinde ORESTE Uygulaması” (Anadolu Üniversitesi, 2017)
5. Şen, Nafiye, “İnovasyon ve Girişimcilik: Kamuda İnovasyon İle İlgili Bir Uygulama” (Seşçuk Üniversitesi, 2017)
6. Ekin, Filiz, “Hemşirelik Öğrencilerinin Girişimcilik Hisleri Ve Potansiyelleri İle Hemşirelik Eğitimindeki İnovasyona İlişkin Düşünceleri” (Gaziantep Üniversitesi, 2016)
7. Kılıçkaya, Gökçe, “Yoğun Rekabet Ortamlarında Öğrenme Yeteneği, Girişimcilik Yönelimi Ve Yenilik Performansı İlişkisi” (Yıldız Teknik Üniversitesi, 2016)
8. Turgut, Mehmet, “Innovation and Internationalization in Turkish Young Entrepreneurial Firms, By Using Gem Data” (Yeditepe Üniversitesi, 2016)
9. Hızarcı, Ayça Kübra, “The Mediation Effect Of Innovation On The Relationship Between Internationalization And Firm Performance” (Dokuz Eylül Üniversitesi, 2015)
10. Işıktaş, Burcu, “An Investigation On Reasons Of Startup Failure: The Role Of Entrepreneur” (Çankaya Üniversitesi, 2015)

11. Köle, Mahmut, “Transformasyonel Yetenekler Pazar Odaklılık ve Firma Performansı İlişkisi: Kobiler Üzerine Bir Araştırma” (Yıldız Teknik Üniversitesi, 2014)
12. Köse, Can, “Girişimcilik ve İnovasyonun Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Bir Panel Veri Analizi” (Çanakkale 18 Mart Üniversitesi, 2014)
13. Eynür, Görkem, “Non-Zero-Sum Oriented University- Industry Convergence : The Case of EIP (A Platform for Entrepreneurship and Innovation)” (Yeditepe Üniversitesi, 2014)
14. Ürkmeç, Merve, “Drivers and Incentives of Innovation and Entrepreneurship in EU” (Yaşar Üniversitesi, 2013)
15. Güner, Feriştah, “İç Girişimciliğin Yenilik ve Ekip Yönetimi ile İlişkisi ve Bir Araştırma” (Pamukkale Üniversitesi, 2013)
16. Yılmaz, Nahit, “Stratejik Perspektifte Yenilikçilik ve Kurumsal Girişimcilik Temelli Büyüme: Türkiye Şeker Sektörü Örneği” (Selçuk Üniversitesi, 2012)
17. Öztürk, Ayşenil Duygu, “Girişimsel Pazarlama ve Firma Performansı: İzmir Bölgesinde Bir Uygulama” (Yaşar Üniversitesi, 2012)
18. Saygın, Muhammet, “Girişimcilikte Beşeri Sermaye ile Bilişim ve İnovasyon Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma” (Aksaray Üniversitesi, 2012)
19. Arslan, Elif Türkan, “İnovasyon İle İç Girişimcilik Etkileşimi: Bilişim 500 Şirketlerinde Bir Araştırma” (Süleyman Demirel Üniversitesi, 2012)
20. Kızıloğlu, Mehmet, “İç Girişimcilik Olgusunun Yenilik Yapabilme Becerisine Etkisi: Gaziantep’te Faaliyet Gösteren Yenilikçi Örgütlerde Bir Uygulama” (Gaziantep Üniversitesi, 2011)
21. Gökbulut, Özge, “Fırsatı Algılama ve Değerlendirme Sürecinde Bilişsel Faktörlerin ve Kurumsal Çevre Faktörlerinin Yeniliğin Değerine Etkisi” (Ankara Üniversitesi, 2011)
22. Samur, Seray Begüm, “The Mediating Role of Innovative Work Behaviors Between Intrapreneurial Climate and Organizational Innovativeness: An Empirical Study” (Yaşar Üniversitesi, 2011)
23. Kılıçer, Tuğba, “KOBİ’lerin Girişimci Pazarlama Yaklaşımı, Yenilik Yaratma Çabaları, Performansları ve Sahip Yöneticilerinin Girişimcilik Tutumları Açısından Profilleri” (Anadolu Üniversitesi, 2011)
24. Temeltaş, Handan, “Girişimci Olarak Tasarımci: İstanbul Teknik Üniversitesi Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü Mezurları Üzerine Bir Çalışma” (İstanbul Teknik Üniversitesi, 2011)
25. Bulgurcu Gürel, Esra Burcu, “Firma Performansının Belirlenmesinde İç Girişimciliğin Rolü ve Türkiye’de İSO 500’de Firma Performansının Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma” (Ankara Üniversitesi, 2010)
26. Oflazoğlu, Sonyel, “İşletmelerin Stratejik Yönlülüklerinin Yenilik ve Performans Üzerindeki Etkileri” (Ankara Üniversitesi, 2010)
27. Karabüber Kunday, Özlem, “Effect of Personal Characteristics and Gender on Entrepreneurship and Innovativeness: A Comparative Study on Turkish Entrepreneurs” (Yeditepe Üniversitesi, 2008)
28. Aydın, Ömer, “European Innovation and Entrepreneurship Strategy: Implications for Turkey” (Yeditepe Üniversitesi, 2006)
29. Kayhan, Tuncay, “Girişimcilik İklimi ve Yenilik Performansına Etkileri” (Gebze Yüksek Teknoloji Enstitüsü, 2005)

6. KAYNAKÇA

- Baş, M., Mısırdalı Yangil, F. ve Aygün, S. (2014). Entelektüel Sermaye Alanında Yapılan Lisansüstü Tez Çalışmalarına Yönelik Bir İçerik Analizi: 2002-2012 Dönemi, *Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi*, Sayı 10, No. 23, ss. 207–226.
- Benligiray, S. (2009). Türkiye’de İnsan Kaynakları Yönetimi Alanında Yapılan Lisansüstü Tezler ve Bu Tezlerde İncelenen Temaların Analizi: 1983-2008 Dönemi, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, Sayı 4, No.1, ss. 167–197.
- Carland, J. W., Hoy, F., Boulton, W. R. ve Carland, J. A. C. (1984). Differentiating Entrepreneurs From Small Business Owners: A Conceptualization, *The Academy of Management Review*, Sayı 9, No. 2, ss. 354–359.
- Cumming, B. S. (1998). Innovation Overview And Future Challenges, *European Journal of Innovation Management*, Sayı 1, No. 1, ss. 21–29. <http://doi.org/10.1108/14601069810368485>
- Çelik, N. (2016). Yenilikçilik Konusunda Yapılan Doktora Tezlerinin İçerik Analizi Yöntemiyle Değerlendirilmesi, *Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi*, Sayı 2, No. 1, ss. 29–42.
- Damanpour, F. (1996). Organizational Complexity and Innovation: Developing and Testing Multiple Contingency Models, *Management Science*, Sayı 42, No. 5, s. 694.
- Duygulu, E., Sezgin, O. B. (2014). Türkiye’de Örgütsel Davranış Yazını: Doktora Tezlerine Yönelik Bir İnceleme, *İş ve İnsan Dergisi*, Sayı 2, No. 1, ss. 17–28.
- Erdem, A. T. (2017). Kurumsal Girişimcilik Üzerine Yapılan Çalışmaların İçerik Analizi Yöntemiyle İncelenmesi, *European Journal of Managerial Research*, Sayı 1, No. 1, ss. 62–73.
- Eryılmaz, M. (2015). İşletme: Kuram ve Pratik: Birinci Kısım: İşletme Bilimine Genel Bakış. İçinde M. Eryılmaz, S. Kaygusuz ve İ. Efil (Ed.), *İşletme: Kuram ve Pratik* (ss. 3–79). Ekin Kitabevi, Bursa.
- Karadal, H., Duman, N. ve Saygın, M. (2017). Girişimcilik Yazını:Türkiye’deki Lisansüstü Tezlerle Yönelik Bir İnceleme, *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (16. ÜİK Özel Sayısı), ss. 137–148. <http://doi.org/10.18092/ulikidince.323649>
- Koyuncu, S. C. (2015). Örgütsel Davranış Alanında Odaklanılan Konular ve Kullanılan Yöntemler: 2010-2015 Yılları Ulusal

İşletmecilik Kongre Bildirileri Üzerine Bir İnceleme. *İş ve İnsan Dergisi*, Sayı 2, No. 2, ss. 127.
<http://doi.org/10.18394/iid.44439>

Larsen, O. M. (2005). Governing Innovation For Sustainable Development: Integration Of Environmental And Innovation Policies In Norway, University of Oslo, Department of Political Science Cand. polit Thesis, Norway

Matlay, H. (2005). Researching Entrepreneurship And Aducation: Part 1: What Is Entrepreneurship And Does It Matter? *Education & Training*, Sayı 47, No. 8/9, ss. 665–677.

OECD, Eurostat. (2005). *Oslo Manual: Guidelines For Collecting And Interpreting Innovation Data* (C. Third edit).
<http://doi.org/10.1787/9789264013100-en>

Stevenson, H. H., Harillo, J. L. (1990). A Pradigm Of Entrepreneurship : Entrepreneurial Management, *Strategic Management Journal*, Sayı 11, ss. 17–27.